

З ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ ТЕХНІКІВ-ЕЛЕКТРИКІВ

*Головні проблеми світу виникають через різницю між тим,
як діє природа, і тим, як мислить людина.
Грегори Бетсон*

Постановка проблеми. З кожним роком перед нами стає усе гостріше проблема забезпечення людства енергією. Енергетична ситуація держави не повинна лишати байдужим жодного громадянина. Але енергії у світі є дуже багато, чому ж так гостро стоїть питання її дефіциту. Відповідь проста: «Теорія підкріплюється практикою лише тоді, коли наука і техніка досягають відповідного рівня» [1]. Країни з розвинутою економікою мають технічну, технологічну і фінансову можливість для структурної перебудови і переходу до нових технологій, вищих вимог до використання енергоспоживаючого обладнання. Очевидно, людям нашої країни потрібно переосмислення і чітке розуміння «енергетичної» перебудови у використанні енергоресурсів.

Тому питання поліпшення підготовки кадрів фахівців з вищою і середньою освітою є першорядне значення для розвитку майбутнього нашої держави. Це мають бути люди, які здобули широку загальнонаукову і спеціальну підготовку, вмілі організатори виробництва. Заразом одне з провідних місць на виробництві займає спеціаліст середньої ланки. Саме техніки разом з інженерами реалізують нові проекти в технології.

У розв'язанні цих завдань провідну роль відіграє вдосконалення навчальної роботи в коледжах. Головним завданням є спрямування роботи на розумовий розвиток студентів, що забезпечує формування їх творчих здібностей, здатність і уміння відшукувати нові шляхи для розв'язання практичних завдань, уміння творчо застосувати набуті теоретичні знання в процесі виробничої діяльності. Для того, щоб виховати у молоді такі якості як допитливість і творча активність, необхідно увесь навчальний процес побудувати певним чином. Потрібно залучати студентів до різноманітних проектів, написання творчих робіт, виступів на семінарах та конференціях.

Аналіз попередніх досліджень. Особливе місце в Україні належить енергетиці, від розвитку якої залежить економічний стан суспільства, а також стан навколишнього середовища. Енергетична галузь нині забезпечує споживи країну в електричною та тепловою енергією і може виробляти значний об'єм електроенергії для експорту. Водночас велику увагу вже сьогодні потрібно приділяти енергоощадним технологіям, використанню альтернативних джерел енергії. Віднедавна у суспільстві з'явилося нове поняття — так звана «стала енергетика». За ініціативи організації ООН така енергетика передбачає вирішення до 2030 року трьох взаємопов'язаних завдань: забезпечення доступу до сучасних енергетичних послуг для всіх мешканців планети, зниження інтенсивності світового енергоспоживання на 40 %, зростання частки відновлюваних джерел енергії в загальному енергобалансі світу до 30 %. Ці цифри можуть бути гарним орієнтиром для всіх країн, які прагнуть побудувати сталу енергетичну систему та позбутися енергозалежності [2].

Енергозбереження має суттєвий вплив на енергетичну безпеку держави, оскільки неефективне внутрішнє споживання паливно-енергетичних ресурсів вимагає великих обсягів (майже 50 %) їх імпорту, що призводить до значної залежності від країн-експортерів. І починати впровадження таких проектів потрібно на рівні кожного міста,

кожної організації. Висловлювання про енергозбереження та енергоефективність лунають з екранів телебачення, зі шпальт газет, у виступах державних і громадських діячів. Дійсно про актуальність проблеми почали голосно говорити, коли виникли проблеми з російським газом. Як стати енергетично державою непокладу «знають» усі, але чи всі люди роблять усе для цього? Адже починати потрібно з себе. Важко, дуже важко змінити відношення суспільства до цих питань, але якщо вже тепер не розпочати, може бути запізно.

Виклад основного матеріалу. У Ладижинському коледжі навчаються студенти, які здобули кваліфікацію технік-електрик. Однією із допоміжних дисциплін є «Основи енергозбереження». Викладачі цієї дисципліни постійно знаходяться в пошуку не лише альтернативних джерел енергії, а й нових методів, технологій для активізації навчальної діяльності студентів. Тому заняття проводяться не лише аудиторні, а й поза коледжем. Основою поза аудиторних заходів є заняття студентів у предметному гуртку.

У плані роботи гуртка є проведення загальноколеджських заходів (конференцій, тематичних читань, вікторин, семінарів, брейн-рингів) з ознайомлення студентів та викладачів із законопроектами України в галузі енергозбереження, організаціями міста та області, які займаються питаннями використання альтернативних джерел енергії та екологічними проблемами. А також, участь у волонтерському русі міста «За чисте довкілля».

Студенти та викладачі коледжу тісно співпрацюють із Агенцією місцевого економічного розвитку м. Ладижин, яка була створена в 2012 році на базі Ладижинської міської ради. Комунальна установа АМЕР є аполітичною організацією людей, які мають активну життєву позицію, практичний досвід, які налаштовані поліпшити рівень життя у місті і готові працювати в різних напрямках для досягнення мети, які надають інформаційну і фінансову підтримку в різних ініціативних проектах [3].

Нещодавно в Ладижинському коледжі Вінницького НАУ був проведений тиждень, присвячений проблемам енергозбереження. Захід відкрився семінаром, метою якого є залучення активної молоді до проектів розвитку коледжу в сфері енергоаудиту та енергоменеджменту, ознайомлення з уже втіленими проектами і проектами, які заплановані з енергоощадних технологій місті. На семінарі представники агенції запросили до написання і розробки різних бізнес-проектів наших студентів.

Під керівництвом викладачів студенти четвертого курсу підготували короткі виступи, які були представлені на регіональній науково-практичній конференції молодих науковців у Вінницькому Національному аграрному університеті 18-19 лютого 2014 року на тему: «Енергетика і електротехнічні системи в АПК» [4].

Підготовка до семінару та конференції для студентів стала цікавою творчою роботою, результатом якої стали доповіді на теми: «Зелена енергетика» В. Шиндир; «Екологічні аспекти енергозбереження» С. Урсол; «Світлодіодне освітлення — вимога сучасності», Д. Прокопович; «Тепловізійне обстеження — як метод економії», Б. Лобуренко. А наслідком конференції стали призові місця, які зайняли наші студенти.

На семінарі відбулася цікава зустріч з представниками молодіжної організації АМЕР, яка пройшла дуже активно. Питання про проекти, які вже здійснилися або плануються, зацікавили небайдужих студентів. Вони побачили, що в роботі організації можуть брати участь усі бажаючі, і такі молодіжні проекти можуть бути розглянуті на конкурсі, де можна виграти гранди профінансовані організацією. У Ладижині вже є приклади такого фінансування.

Такі організації стали можливими в результаті практичної реалізації політики енергозбереження — в національній економіці є державні програми енергозбереження. В Україні розроблена та здійснюється Комплексна державна програма енергозбереження (КДПЕ), яку схвалено постановою Кабінету Міністрів України від 05.02.97 за №148 [5].

Постановою Кабінету Міністрів України від 31.12.97 №1505 схвалена також «Програма державної підтримки розвитку нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії

та малої гідро- і теплоенергетики», як складової частини КДПЕ [6].

Статус програми енергозбереження в бюджетній сфері має Указ Президента України від 16.06.99 №662 «Про заходи щодо скорочення енергоспоживання бюджетними установами, організаціями та державними підприємствами», який, зокрема, врегулював на нормативному рівні проблему проведення енергетичних обстежень [7].

Постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.99 №2183 «Про скорочення енергоспоживання бюджетними установами, організаціями та державними підприємствами» передбачено конкретні механізми, спрямовані на скорочення енергоспоживання у бюджетній сфері. Станом на кінець жовтня 2003 року в Україні на основі цих нормативних актів розгорнуто ятір майже у 160 спеціалізованих організаціях проведено енергетичні обстеження. Адже розвиток енергетики має вирішальний вплив на стан економіки в цілому та на рівень життя громадян. Метою соціальної конституційної держави має бути забезпечення умов для покращення умов добробуту кожної людини.

У 2001 році вперше було передбачено інвестиції на енергозбереження в державному бюджеті за статтею «Міжгалузеві енергозберігаючі заходи» в обсязі 25,4 млн. грн. [8]. Цим запроваджено ще один потужний важіль впливу на зменшення енергоспоживання як у бюджетній сфері, так і в національній економіці в цілому. З досвіду реалізації централізованих програм енергозбереження розвиненими країнами у 80-х рр. відомо, що реальний ефект від їх реалізації в масштабах країни у 10-20 разів перевищує очікуваний. Це можна пояснити значним впливом конкретної політики держави, зокрема, створенням системи фінансування енергозбереження і певним тиском на управлінців, які приймають рішення на рівні регіональних органів влади та підприємств. І тут може статі у пригоді студентське самоврядування.

Цікавим у таких заходах є те, що студенти не стільки навчаються, скільки формують певний тип мислення. Потрібно привернути їх увагу до проблем зміни клімату, до раціонального використання енергоресурсів. Тому на семінарі було проведено анкетування з питань енергозбереження в суспільстві. Так, ми побачили, що наша памолодь готова вирішувати проблеми, що їх хвилює майбутнє нашого міста, країни, планети. Проведення анкетування в коледжі показало, що актуальність цього питання досить висока. І викладачі і студенти готові до впровадження різних акцій і заходів щодо енергозбереження. Найактивніші студенти відгукнулися на створення ініціативної групи по вирішенню проблем з енергоефективності.

Першими кроками в програмі енергозбереження в коледжі стала акція з збирання макулатури, встановлення на території коледжу контейнерів для збору батарейок і акумуляторів, встановлення пластикових вікон у гуртожитках та корпусах коледжу, підготовка і виготовлення рекламних флайєрів.

Також студентів майбутніх енергетиків дуже зацікавило тепловізійне обстеження корпусів і гуртожитків коледжу. Тепловізор був наданий організацією АМЕР. Результатами такого обстеження стало виявлення теплових втрат будівель Ладижинського коледжу ВНАУ і розроблення заходів щодо їх усунення. З певними пропозиціями студенти вирішили звернутися до адміністрації й отримали позитивний відгук.

Членами гуртка з енергозбереження є напрочуд активні студенти, які є підтримкою всіх ініціатив.

За сприяння організації АМЕР була організована поїздка студентів та викладачів на VII міжрегіональну виставку «Енергопостачання. Енергозбереження — 2014», яка відбулася у м Вінниця. Представлені експонати різних фірм виробників дали можливість ознайомитись з новітніми технологіями й обладнанням у сфері енергопостачання та енергозбереження. Цікавим для нас було те, що всі експонати виробляються українськими виробниками. Студенти 4 курсу взяли багато матеріалів для написання дипломних проєктів. Організатори та учасники виставки надали багато методичної літератури, яку можна використовувати для проведення занять з електротехнічних дисциплін. Від

організаторів виставки студенти отримали запрошення на екскурсії підприємствами-виробниками та на проходження виробничо-технологічної практики.

Члени гуртка беруть активну участь у загальноміських «суботниках», що організовуються Ладижинською міською радою. Боротьба за чисте довкілля — є невід'ємною частиною екологічного та енергоощадливого виховання студентської молоді. Ми маємо постійно прищеплювати молодим людям, і не тільки, почуття любові і поваги до нашої землі, країни, планети, відповідального використання природних ресурсів. У світовому суспільстві в цьому плані зроблено багато. Нам належить наздогнати втрачений час, адже від нас самих залежить майбутнє всього світу. Виховуючи розуміння таких понять ми хочемо достукатися до кожного серця, що також є невід'ємною складовою гурткової роботи в Ладижинському коледжі.

Висвітлення проблем з енергозбереження повинне стати обов'язковим у стінах кожного навчального закладу, адже в авангарді будь-якої ідеї стоїть молодь. Тільки вона здатна швидко переорієнтуватись на нове життя — життя, де всі люди не тільки говорять про енергоефективність, а й підтримують ці програми своїми діями. Потрібно завжди пам'ятати про те, що тільки тоді, коли з дитинства тобі прищеплюють поведінку, з часом вона переростає в звичку. Недаремно в європейських країнах заощаджувати вчать ще з шкільної лави. Тож і наші студенти мають звикнути раціонально використовувати енергоресурси. Студентство виступає своєрідним барометром соціально-економічного та політичного стану суспільства. Воно є найменш консервативними, завжди готовим до змін і швидко реагує на соціальні зміни. Йому притаманне гостре ставлення до порушення демократичних прав людини, порушення законів та моральних принципів. Тому підтримка студентів у їх добрих починаннях необхідна. А в цьому питанні можуть суттєво допомогти активісти: десь своєю обізнаністю, десь своїм прикладом, десь умінням пояснити і показати доцільність програм енергозбереження.

Дослідженнями доведено, що 15-20 % енергії в побуті витрачається через халатне відношення людей до енергоресурсів. Ощадне використання енергоресурсів, переробка вторинної сировини, сортування сміття може значно покращити як екологічну так і економічну ситуацію в державі. А чи вміємо ми економити, чи розуміємо ми в чому суть цього поняття? Купуючи новий гаджет, чи замислюємося ми, куди піде старий на сміттєзвалище чи на переробку. Так, ви можете заперечити тим, що в Україні ще майже не розвинута індустрія переробки вторинної сировини. Але час іде. Сміттєпереробні заводи будуються і вже час навчати людей до розподілу сміття і бережливого відношення до природних ресурсів. Молодь, яка має можливість відвідати європейські держави під час виробничої практики або екскурсій, насамперед бачать чистоту вулиць, контейнери для різного сміття і не розуміють, чому у нас такі програми виконуються так довго. Неможливо навчити дитину кидати сміття в урну, якщо її немає...

У результаті проведення таких заходів ми очікуємо підвищити екологічну свідомість студентської молоді, привернути увагу суспільства до екологічних проблем, зокрема проблеми використання вторинних енергоресурсів, виховати прагнення до самовиховання та самореалізації.

Висновок. Енергетика має перейти на ефективне забезпечення економіки країни. І молоді майбутні фахівці в цій сфері мають бути насамперед творчими, грамотними та небайдужими до своєї професійної орієнтації. Адже від них залежить і наше майбутнє. Якщо в кожному навчальному закладі, в кожному містечку будуть проходити хоча б «тижні» енергозбереження, то інформаційно це принесе неоціненну користь нашій державі.

Будьте небайдужими до майбутнього нашої планети!

Література:

1. Енергетика довкілля енергозбереження. — Маляренко В.А., Лисак Л.В. Харків «Рубікон» 2004р.
2. Оновлена енергетична стратегія України до 2030 року від 24.07.13 р.
3. Стратегія соціального партнерства ТОВ ДТЕК і міста Ладизжин від 15.01.2013 р.
4. Програма енергозбереження Вінничини від 12.09.2012 р.
5. Комплексна державна програма енергозбереження (КДПЕ) за постановою Кабінету Міністрів України від 05.02.97 №148.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.12.97 №1505 «Програма державної підтримки розвитку нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії та малої гідро- і теплоенергетики», як складової частини КДПЕ.
7. Указ Президента України від 16.06.99 №662 «Про заходи щодо скорочення енергоспоживання бюджетними установами, організаціями та казенними підприємствами».
8. Енергозбереження: історія успіху українських міст 2013 р.

Стаття направлена на популяризацію студентського руху в питаннях енергозбереження, енергоефективності та екології.

Ключові слова: енергозбереження, екологія, студентські гуртки.

Статья направлена на популяризацию студенческого движения в вопросах энергосбережения, энергоэффективности и экологии.

Ключевые слова: энергосбережение, экология, студенческие кружки.

This article is aimed at popularization of the student movement in terms of energy saving, energy efficiency and the environment.

Key words: energy, environment, student groups.